

SIGHT

Advocaten
bouw- en
vastgoedrecht

Participatie onder de Omgevingswet

Participatieparade, 30 maart 2022

Anneke Franken van Bloemendaal, Sight Advocaten

Programma

1. Inleiding Omgevingswet
 2. Participatie algemeen
 3. Nieuwe instrumenten (omgevingsvisie, omgevingsplan, omgevingsvergunning)
 4. Omgevingsplan
 5. Omgevingsvergunning
 6. Participatie voor gemeentes
 7. Participatie omgevingsvergunning
 8. Participatie misverstanden
 9. Verhouding plan aanpak versnelling woningbouw
- © OS&A
Afsluiting/vragen

Inleiding Omgevingswet (1)

Huidig stelsel:

- Wet ruimtelijke ordening (1 juli 2008)
- Crisis- en herstelwet (31 maart 2010)
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (1 oktober 2010)
- Verschillende sectorale wetten

Nieuw stelsel:

- Omgevingswet (1 januari 2024)

Inleiding Omgevingswet (2)

HET NIEUWE OMGEVINGSSTELSEL

De 4 verbeteringen

Minder en overzichtelijke regels, meer ruimte voor initiatieven en lokaal maatwerk en vertrouwen als uitgangspunt. Dat is waar de Omgevingswet voor staat. Het doel van een initiatief in de fysieke leefomgeving moet centraal staan in plaats van de vraag: 'mag het wel?'.

1 Inzichtelijk omgevingsrecht

Van een wirwar aan regels naar een inzichtelijk en voorspelbaar stelsel dat eenvoudig is in gebruik.

2 Leefomgeving centraal

Van een sectorale naar een samenhangende benadering van de leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving.

3 Ruimte voor maatwerk

Meer ruimte voor decentrale overheden voor gebiedsgericht maatwerk en het maken van eigen afwegingen.

4 Sneller en beter

Snellere en betere besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving.

Inleiding Omgevingswet (3)

Nieuwe elementen (o.a.):

- Bundeling omgevingsrecht in één wet
- Bestemmingsplan -> omgevingsplan (gemeenteraad)
- Van goede ruimtelijke ordening naar fysieke leefomgeving (ook cultureel en werelderfgoed, veiligheid, klimaat, energie, duurzaamheid, (volks)gezondheid)
- Beoogde inwerkingtreding: 1 januari 2024 (nu echt!)

Inleiding Omgevingswet (4)

Nieuwe elementen (o.a.):

- Doorschuiven afwegingsmoment/onderzoekslasten van omgevingsplan naar vergunning (eis uitvoerbaarheid plan vervalt)
- Open normen en beleidsregels
- Meer maatwerk, decentralisering
- Vroegtijdige participatie als wettelijk uitgangspunt
- DSO (vervangt ruimtelijkeplannen.nl, OLO, bekendmakingen en AIM)

Inleiding Omgevingswet (5)

Overgangsrecht lopende procedures

Het oude recht blijft van toepassing op:

- vergunningaanvragen ingediend vóór inwerkingtreding Omgevingswet, en
- ontwerpbestemmingsplannen die vóór inwerkingtreding Omgevingswet ter inzage zijn gelegd

Participatie algemeen (1)

- Participatie onder de Omgevingswet: “In de Omgevingswet wordt onder participatie verstaan: het in een vroegtijdig stadium betrekken van belanghebbenden (burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden) bij het proces van de besluitvorming over een project of activiteit. (Stb. 2018/290).
- Wie is de participant: burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen
- Dus een bredere en minder afgebakende doelgroep dan een belanghebbende die op grond van Awb bezwaar en beroep kan instellen

Participatie algemeen (2)

- Niet de juridische borging, maar een professionele en open houding wordt gezien als garantie voor goed participatieproces
- In de wet is opgenomen dat participatie moet, maar niet precies hoe
- Alleen opgenomen in algemene bewoordingen zodat maatwerk mogelijk is
- Rol voor gemeente: uitwerking omgevingsplan, verordeningen en beleidsregels

Nieuwe instrumenten

- Omgevingsvisie (gemeente, provincie, nationaal)
- Omgevingsverordening
- Omgevingsplan
- Omgevingsvergunning
- Programma (voor een gebied of bedrijfssector)
- Projectbesluit (complexe projecten Rijk of waterschap)

Omgevingsplan (1)

- Vervangt bestemmingsplannen en aantal gemeentelijke verordeningen (o.a. monumenten-, kap- en reclameverordening, welstandsregels)
- Vaststelling door gemeenteraad, maar bevoegdheid kan (gedeeltelijk) worden gedelegeerd aan College van B&W
- Per gemeente één omgevingsplan (van 50.000 -> 1 plan per gemeente)
- Regels over activiteiten die gevolgen (kunnen) hebben voor de fysieke leefomgeving
- Dus niet alleen regels voor bouwen en gebruiken, maar ook meldingsplicht voor bijv starten evenement, regels geluid- en lichthinder, openingstijden e.d.
- Bindend voor burgers en bedrijven
- Gaat per gemeente meer van elkaar verschillen door gedecentraliseerde toepassing van normen

Omgevingsplan (2)

Overgangsfase: tijdelijk deel omgevingsplan

- Ruimtelijke regels o.a. uit huidige bestemmingsplannen
- Rijksregels uit de Bruidsschat, waaronder regels voor geluid en geur
- Daarnaast blijven regels uit gemeentelijke verordeningen apart bestaan (o.a. erfgoed-, ligplaatsen-, kap-, en reclameverordening)
- Tijdelijk deel moet uiteindelijk worden vervangen door permanent deel (31 december 2029)

Omgevingsplan (3)

Omgevingsvergunning (1)

Vergunningsplichtige activiteiten (o.a.):

- (technische) bouwactiviteit
- omgevingsplanactiviteit (binnen- en buitenplans)
- rijksmonumentenactiviteit
- Natura 2000-activiteit
- milieubelastende activiteit
- lozingsactiviteit
- flora- en fauna-activiteit

Omgevingsvergunning (2)

Omgevingsvergunning voor bouwen is “opgeknipt” in 2 vergunningen:

- technische bouwactiviteit (Besluit bouwwerken leefomgeving);
- ruimtelijke bouwactiviteit (ruimtelijke toets aan regels omgevingsplan, inclusief welstandseisen)

Omgevingsvergunning (3)

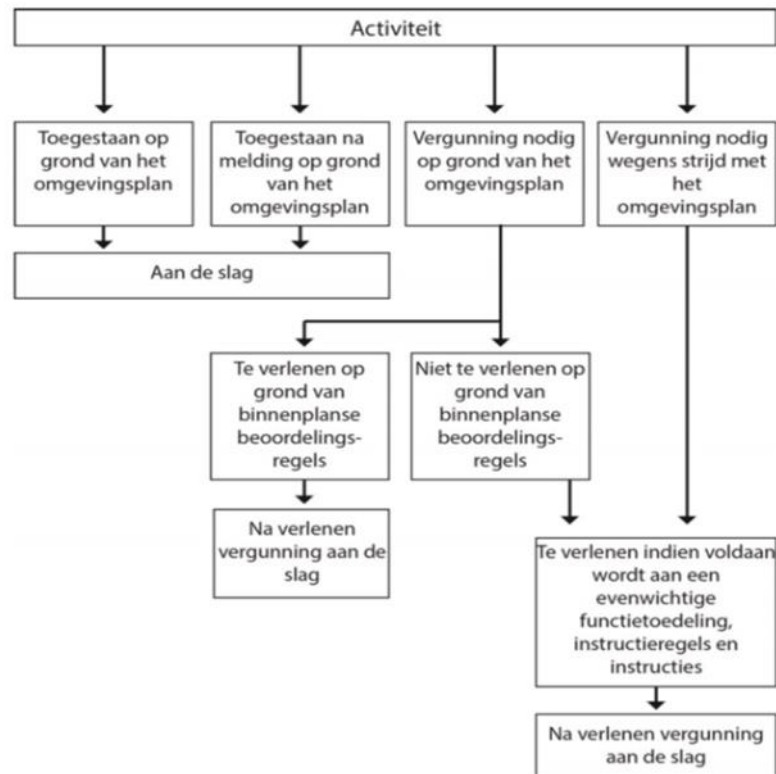
Omgevingsplanactiviteit

Drie opties:

- Vergunningsvrij (via Bbl): o.a. dakkapel achterzijde
- Meldingsplicht o.g.v. omgevingsplan.
- Vergunningplicht o.g.v. omgevingsplan: binnenplanse of buitenplanse OPA.

Omgevingsvergunning (4)

Omgevingsplanactiviteit

Verplichte participatie voor gemeentes

- Omgevingsvisie, omgevingsplan en programma's
- Bevoegd gezag geeft bij de kennisgeving van een besluit aan hoe de participatie wordt vormgegeven (wie, welke rol, kennisgevingsplicht, zie Omgevingsbesluit)
- Bevoegd gezag geeft bij de vaststelling van het besluit aan hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen zijn betrokken bij de voorbereiding en wat de resultaten daarvan zijn (motiveringsplicht, zie Omgevingsbesluit)

Participatie omgevingsvergunning, binnenplanse opa

- Geen vergunningplicht of slechts een meldplicht: participatie niet verplicht
- Vergunning die binnen omgevingsplan past (of binnenplanse OPA): bij aanvraag aangeven of participatie heeft plaatsgevonden (artikel 7.4 Omgevingsregeling)
- Zo ja: wie er betrokken zijn, op welke wijze zij betrokken zijn en wat de resultaten daarvan zijn (artikel 7.4 Omgevingsregeling)
- Nee is ook een antwoord, vergunning kan niet worden geweigerd
- (indieningsvereiste, geen weigeringsgrond)

Participatie omgevingsvergunning, buitenplanse opa (1)

- Echter bij “buitenplanse” activiteiten: participatie kan verplicht zijn
- Voor buitenplanse activiteiten waarvoor College bevoegd gezag is, kan gemeenteraad activiteiten aanwijzen waarin participatie en overleg met derden verplicht is (16.55 lid 7 Ow)
- Gemeenteraad legt deze gevallen vast in Omgevingsplan en/of de daarbij behorende beleidsregels
- Door opnemen van deze regels kan gemeenteraad beoordelen of participatie voldoende heeft plaatsgevonden
- Omgevingsplan kan gebiedsgericht worden ingevuld/aangepast dus participatieregels kunnen ook per gebied verschillen

Participatie omgevingsvergunning, buitenplanse opa (2)

- In het algemeen: Laten zien (1) hoe derden bij proces zijn betrokken en (2) wat het resultaat is van participatie en (3) wat daarmee is gebeurd
- In dat geval kan vergunning worden geweigerd als geen participatie (NB aanvullingsvereiste 4:5 Awb)
- Welke gevallen kan gemeente aanwijzen?
 - Participatie verplicht voor geen enkele buitenplanse OPA
 - Participatie verplicht voor elke buitenplanse OPA
 - Participatie verplicht voor specifieke gevallen, bijv de lijst met categorieën van gevallen waarvoor een vvgb benodigd is (gemeente Almelo)

Invulling participatie omgevingsvergunning (1)

- Invulling participatieproces is niet geregeld in de wet → vormvrij
- Was wens vanuit de markt, regering heeft open gelaten
- Het bevoegd gezag kan in het omgevingsplan en in beleid verduidelijken wat onder participatie wordt verstaan en onder welke voorwaarden aan (verplichte) participatie is voldaan

Invulling participatie omgevingsvergunning (2)

- Vrijheid gemeentes, eigen beleid. Mogelijkheden: enquêtes, discussiefora, stadsgesprekken etc.
- Voorbeeld (huidig) beleid gemeente Utrecht, maatwerk, 3 niveaus:
 - Raadplegen
 - Advies vragen
 - Co-creeren
- “informereren is geen participatie, dat doe je altijd”

Invulling participatie omgevingsvergunning (3)

- Wat kan er in participatiebeleid staan:
 - Hoe wordt participatieresultaat meegenomen en gewogen
 - Algemene spelregels bij participatie
 - Procedure stappen participatie
 - Wat wordt verwacht van initiatiefnemer
 - Welke hulp biedt bevoegd gezag bij participatie
 - Financiële kaders en budgetten
 - Evaluatie participatie

Participatie: misverstanden

- Participatie is niet hetzelfde als meebeslissen/draagvlak
- Participatie is niet verplicht bij elk initiatief
- Formele procedures (inspraak, bezwaar, beroep) worden niet vervangen door participatie, maar worden door participatie hopelijk minder ingezet

Versnellingsplan woningbouw

- Efficiëntere werkwijze, meer regie, samenwerking en YMBY, door:
 - Participatietrajecten meer gelijktijdig en in samenhang uitvoeren
 - Participatie waarbij woningzoekenden een stem en gezicht krijgen
 - Aanpassen wet- en regelgeving: versnelling in fase bezwaar en beroep (bijv. beroep in één instantie)

Afsluiting/vragen

Anneke Franken van Bloemendaal
franken@sight.law
+316 19 35 22 77